

Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE)

Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE)

Svenska lärosätens erfarenheter av Erasmus charter (ECHE)

UHR:s rapportserie 2020:5, Universitets- och högskolerådet, april 2020

Kontaktperson: Linnea Möller

Omslagsbild: Eva Dalin

ISBN 978-91-7561-077-1

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se www.uhr.se.

Innehåll

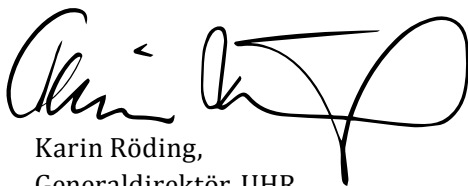
Förord	5
Sammanfattning	6
Summary	7
Inledning	8
Ackreditering krävs för att delta i Erasmus+	8
Utredningens syfte och metod.....	9
Kort om ECHE	11
Programadministrationens olika steg.....	11
ECHE-principer	12
Utredningens resultat	13
Viss osäkerhet kring arbetet med icke-diskriminering och jämlikhet	13
Enkelt att upprätthålla avtal	14
Svårt att integrera inresande deltagare i verksamheten.....	15
Enkelt att tillgodoräkna studenternas aktiviteter	15
Betydelsefullt att skriva slutrapport och delta på nätverksmöten	16
ECHE har positiv effekt för lärosätenas verksamhetsutveckling.....	17
Två av tre arbetar inkluderande i sin mobilitetsverksamhet.....	18
Vanligast att lärare ger akademiskt stöd.....	19
Vartannat lärosäte ger uppmuntran och erkännande till utresande personal	20
Många använder inte resultaten från deltagarrapporterna.....	21
Slutsatser	24
ECHE bidrar till ordning och reda	24
Lärosätena tycker att de flesta principerna är lätta att förhålla sig till.....	25
Mer finns att göra inom vissa av de prioriterade områdena.....	26
UHR:s roll i det fortsatta arbetet	28
Referenser	29
Bilaga 1: Enkät	30
Bilaga 2: Ackrediterade lärosäten	39
Bilaga 3: Erasmus Charter for Higher Education 2014–2020 ..	40

Förord

Sverige har under hela innevarande programperiod för Erasmus+ (2014–2020) haft utmaningar att få tillräckligt stort antal studenter och personal att delta i programmet. Inför nästa programperiod (2021–2027) har EU-kommissionen föreslagit en kraftigt ökad budget vilket kommer att betyda en höjd ambitionsnivå för mobiliteten. Sverige kommer därmed att behöva anstränga sig ytterligare för att dra nytta av de möjligheter som programmet erbjuder.

Universitets- och högskolerådet (UHR) är nationellt programkontor för utbildningsdelen i Erasmus+. Inom ramen för det uppdraget stödjer UHR lärosätenas arbete för ökad mobilitet. I syfte att få ett underlag för hur det arbetet bör inriktas framöver initierade UHR under 2019 en utredning med fokus på svenska lärosätens erfarenheter av *Erasmus Charter for Higher Education (ECHE)*, EU-kommissionens centrala styrdokument för all Erasmus+-verksamhet inom högre utbildning. I den här rapporten presenteras resultaten.

Slutsatserna visar att lärosätena till stor del har positiva erfarenheter av ECHE men att det finns utmaningar inom områden som är viktiga för att främja mobilitet och inom vilka lärosäten även efterfrågar mer erfarenhetsutbyte. UHR har således även fortsättningsvis en viktig roll när det kommer till att samla och sprida lärande exempel mellan universitet och högskolor och erbjuda mötesplatser för lärande av olika slag.

Karin Röding,
Generaldirektör, UHR

Sammanfattning

Student- och lärarmobilitet inom högre utbildning är den enskilt största delen av Erasmus+ och centrala verktyg för lärosätens internationaliseringsarbete. Lärosäten som önskar delta i Erasmus+ måste först ansöka om att bli ackrediterade enligt *Erasmus Charter for Higher Education, ECHE*, som fastställer grundprinciperna för allt Erasmus+-samarbete inom högre utbildning.

Universitets- och högskolerådet (UHR) genomför enligt instruktion uppföljningar och analyser inom myndighetens ansvarsområden, däribland internationellt samarbete och mobilitet. Syftet med den här utredningen är att ge en bred överblick av svenska lärosätens erfarenheter av att arbeta enligt ECHE. Utredningens resultat är tänkt att användas i UHR:s stödjande och främjande arbete riktat till svenska lärosäten under kommande programperiod.

För att få en bred bild av lärosätenas erfarenheter och exempel på arbetsätt har UHR genomfört en enkätundersökning. Urvalet har varit de 41 svenska lärosäten som har en giltig ECHE-ackreditering. Av dessa lärosäten var det 37 som helt eller delvis besvarade enkäten, vilket gav en total svarsfrekvens på 90 procent.

Utredningen visar att lärosäten uppfattar att de flesta ECHE-principer är enkla att förhålla sig till. Principer som handlar om att ta tillvara hemkomna studenters erfarenheter, ge erkännande för personalmobilitet samt att offentliggöra, och regelbundet uppdatera, kurskatalogen upplevs däremot som svårare.

Utredningen visar också att lärosätena uppfattar att kraven och villkoren i ECHE i stor utsträckning har en positiv effekt för verksamhetsutvecklingen. Exempel på positiva effekter är bättre ordning och reda på rutiner och dokumentation och bättre efterlevnad av uppsatta regler och krav.

Slutligen visar utredningen att det råder viss osäkerhet kring hur lärosätena kan bedriva ett systematiskt arbete för att inkludera studenter med funktionsnedsättning i mobilitetsverksamheten och kring hur personalens mobilitet ska uppmuntras och erkännas.

Resultaten visar att UHR har en fortsatt viktig roll i att öka förståelsen och sprida goda exempel inom vissa specifika områden. Exempelvis kring hur lärosäten arbetar med att inkludera studenter med funktionshinder i mobilitetsverksamheten, hur akademiskt stöd till utresande studenter kan utformas eller hur personalmobilitet kan erkännas. Myndigheten har också en viktig roll att även fortsättningsvis erbjuda kompetensutveckling kring hur lärosäten kan dra nytta av de resurser som ECHE erbjuder. Exempel på ett sådant område är hur resultatet från studenternas deltagarrapporter skulle kunna användas i lärosätenas strategiska arbete.

Summary

The single largest element of Erasmus+ is student and teacher mobility in higher education, which is a vital tool for promoting internationalisation at higher education institutions. The higher education institutions that wish to participate in Erasmus+ must first apply for accreditation under the *Erasmus Charter for Higher Education, ECHE*, which establishes the basic principles for all Erasmus cooperation in higher education.

The Swedish Council for Higher Education (UHR) conducts follow-ups and analyses within the agency's areas of responsibility which, according to its instructions, include international cooperation and mobility. The purpose of this enquiry is to provide a broad overview of the experiences of Swedish higher education institutions when they work in accordance with the ECHE. The results of the enquiry are intended for use in UHR's work to support and help Swedish higher education institutions during the upcoming programme period.

UHR has conducted a survey, obtaining a broad picture of the higher education institutions' experience and examples of working methods. The sample was the 41 Swedish higher education institutions that have valid ECHE accreditation. Of these higher education institutions, 37 wholly or partially completed the survey, giving a total response rate of 90 per cent.

The survey shows that higher education institutions feel that most ECHE principles are easy to follow. However, principles that deal with utilising the experiences of returning students, providing recognition for staff mobility and publicising and regularly updating the course catalogue are perceived as more difficult.

The survey also shows that the demands and conditions of the ECHE mostly have a positive effect on the development of activities. Examples of positive effects are better organisation for routines and documentation, and better compliance with established rules and requirements.

Finally, the survey shows that there is some uncertainty about how higher education institutions can work systematically to include students with disabilities in mobility activities and about how to encourage and recognise staff mobility.

The results demonstrate that UHR still has an important role to play in increasing understanding and disseminating good examples from specific areas. For example, how higher education institutions can work to include students with disabilities in mobility activities, how academic support for outgoing students can be designed or how to recognise staff mobility. The agency also has an important role in continuing to offer skills development that focuses on how higher education institutions can benefit from the resources offered by the ECHE. A relevant example is how the results of students' participant reports could be used in the strategic work of higher education institutions.

Inledning

Universitets- och högskolerådet, UHR, genomför enligt instruktion uppföljningar och analyser inom myndighetens ansvarsområden, däribland internationellt samarbete och mobilitet.¹ I UHR:s uppdrag som nationellt programkontor för Erasmus+, ingår att myndigheten på eget initiativ genomför olika utredningar och publicerar rapporter om programmets genomförande och resultat i Sverige. Föreliggande utredning har initierats av UHR och ingått i myndighetens arbetsplan för Erasmus+ för 2019.²

Ackreditering krävs för att delta i Erasmus+

Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott 2014–2020. Student- och lärarmobilitet inom högre utbildning är den enskilt största delen av programmet och centrala verktyg för lärosätens internationaliseringsarbete. Genom Erasmus+ mobilitet kan lärosäten söka bidrag för utbyten och kompetensutveckling för personal, och studier och praktik för studerande, i ett annat EU-land.

Lärosäten som önskar delta i Erasmus+ måste först ansöka om att bli ackrediterade enligt Erasmus Charter for Higher Education, ECHE, som fastställer grundprinciperna för allt Erasmussamarbete inom högre utbildning. I samband med ansökan beskriver lärosätena hur deras mobilitetsverksamhet kommer att anpassas efter programmets principer.³ Det är EU:s programkontor Eacea⁴ som därefter prövar ansökningarna och fattar beslut om vilka lärosäten som blir ackrediterade. Majoriteten av de svenska lärosätena är ackrediterade och kan årligen erbjuda studenter och lärare att delta i mobilitet.⁵ Ackrediteringen gäller under hela programperioden, till och med slutet av läsåret 2020/21.

Erasmusprogrammet pågår i cykler om sju år med en dedikerad budget. Kommande programperiod väntas budgeten för Erasmus+ växa kraftigt. Med en större budget förväntas även student- och lärarmobiliteten öka avsevärt. UHR, som har hand om utbildningsdelen i Erasmus+, ser därmed att myndigheten både kommer att få en viktig uppgift och ställas inför en stor utmaning när det gäller att stötta lärosätenas deltagande i programmet.

-
1. Förordning (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet
 2. UHR, *Erasmus+ and European Solidarity Corps Programmes National Agency Work Programme*, 2019
 3. Se Bilaga 3, *Erasmus Charter for Higher Education*
 4. Europeiska kommissionens genomförandeorgan för utbildning, audiovisuella medier och kultur
 5. Se bilaga 2, *Förteckning över ackrediterade lärosäten*

Utredningens syfte och metod

Utredningen avser att ge en bred överblick av svenska lärosätens erfarenheter av att arbeta enligt ECHE. Resultatet är tänkt att användas i UHR:s stöd- och främjande arbete riktat till svenska lärosäten under kommande programperiod. Medarbetare på UHR är därmed primära mottagare. Även personal på lärosätens internationella kontor och andra aktörer med intresse för högskolornas internationaliseringsarbete är utpekade målgrupper för utredningen.

Utredningen söker svar på följande frågor:

1. Hur har de olika ECHE-principerna uppfattats?
2. Vilken betydelse har olika arbetsinsatser kopplade till ECHE haft för lärosätena?
3. Har ECHE haft betydelse för verksamhetsutvecklingen på lärosätet och i så fall på vilket sätt?

Det finns även ytterligare frågeställningar, kopplade till ett urval av underkategorierna i ECHE, som antingen hör ihop med prioriterade frågor på EU-nivå eller med områden som lärosätena tidigare har haft utmaningar att hantera.⁶

1. Hur har lärosäten arbetat med inkludering av studenter med funktionsnedsättning i den utresande mobiliteten?
2. Hur har lärosäten arbetat med akademiskt stöd till utresande studenter?
3. Hur har lärosätena arbetat med att ge erkännande för personalmobilitet?
4. Hur har lärosätenas systematiska arbete med spridning av studenters erfarenheter av Erasmus+ sett ut?

För att få en bred bild av lärosätenas erfarenheter och exempel på arbetssätt har UHR genomfört en enkätundersökning. Urvalet har varit de svenska lärosäten som har en giltig ECHE-ackreditering, 41 av totalt 48. Enkäten innehöll 35 frågor, varav de flesta var flervalfrågor. Enkäten skickades elektroniskt till lärosätenas handläggare för Erasmus+ i oktober 2019 och dessa fick fyra veckor på sig att besvara frågorna. Förutom fyra påminnelser per e-post har UHR även kontaktat de lärosäten som inte besvarat frågorna på telefon för att säkerställa att alla har fått möjlighet att inkomma med svar. Svarsdatum förlängdes också ett par dagar för att ge ytterligare möjlighet för alla att hinna besvara frågorna.

Utredningens uppdrag har varit att undersöka lärosätena som helheter. Respondenterna, tillika lärosätenas utsedda kontaktpersoner för UHR kring frågor om Erasmus+, är ofta organisatoriskt placerade på en central del av lärosätet och har god kännedom om organisationens verksamhet i sin helhet. UHR har uppmanat respondenterna att förankra enkäten ute på institutionerna, men det innebär inte att det insamlade materialet täcker in samtliga erfarenheter, arbetssätt eller initiativ som sker på institutionsnivå.

6. Universitets- och högskolerådet, *En bild av högskolornas internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar*, 2015

Av 41 lärosäten besvarade totalt 37 lärosäten enkäten, vilket gav en total svarsfrekvens på 90 procent. UHR bedömer att den totala svarsfrekvensen är god. Utredningens ansats är lärande och inspirerande snarare än kontrollerande. Den utvärderar inte effekten av en viss händelse eller förklarar orsaker till att en situation uppstått. Internationalisering är ett brett område och utredningen har främst fokuserat på utresande mobilitet för studenter och högskolepersonal.

Kort om ECHE

I Europa är drygt 5 800 lärosäten, däribland 41 svenska, ackrediterade för Erasmus+. Under programperioden arbetar lärosäten med samma programadministration och har samma principer för mobilitetsverksamheten att implementera och förhålla sig till i sin verksamhet. Avsnittet beskriver de administrativa moment som ett lärosäte har att förhålla sig till och de olika principer som ECHE innehåller.⁷

Programadministrationens olika steg

För att bli ackrediterad måste lärosätet lämna en ansökan. I ansökan ska lärosätet beskriva hur de kommer att arbeta för att efterleva ECHE-principerna. De ska även beskriva sin internationaliseringsstrategi. De lärosäten som blir ackrediterade kan sedan årligen lämna ansökan om medel för ett antal mobiliteter. Fördelningen av medel baseras främst på tidigare utfall per läsår och en procentuell ökning, men med giltig ackreditering är lärosätet alltid garanterad tilldelning.

Studenter som varit iväg på praktik eller utbytesstudier lämnar in en deltagarrapport. Deltagarrapporterna kan utgöra underlag för UHR att ta reda på om studenterna fått sina utbytesstudier tillgodoräknade och om de fått tillräcklig information under utbytet både hos den sändande och den mottagande institutionen. Om rapporterna identifierar problem har UHR ansvar för att undersöka saken närmare.

Lärosätet lämnar två typer av rapporter till UHR. I interimrapporten ska lärosätet rapportera in kvantitativa uppgifter. Det primära syftet är att UHR ska få underlag för utbetalningen av bidrag. Det ingår inte att rapportera om hur ECHE har efterlevts. Även i slutrapporten redovisar lärosätet antalet genomförda utbyten, men den innehåller dessutom en narrativ del som rör verksamhetens kvalitet och lärosätets bedömning av hur regler och principer i ECHE efterlevts. Resultatet från inkomna deltagarrapporter ska analyseras och kommenteras av lärosätena.

UHR genomför stödjande besök på lärosätena under hela programperioden. Under ett stödjande besök kan UHR och lärosätet diskutera och tillsammans klargöra vad efterlevnad av principer i ECHE innebär utifrån konkreta exempel. Det kan exempelvis handla om att se om kurskatalogerna är på plats, om lärandeavtal används korrekt och om informationen i det lokala betygssystemet innehåller betygsfördelningstabeller. Som stöd för de ackrediterade lärosätena anordnar UHR även regelbundet gemensamma möten med information inom specifika teman.

Det finns två typer av kontroller som UHR kan göra för att granska genomförandet. Vissa lärosäten kan till exempel få en fördjupad granskning av sin

7. Principerna i sin helhet finns i bilaga 3, *Erasmus Charter for Higher Education*

slutrapport. Syftet är att kontrollera att bakomliggande underlag stämmer överens med uppgifterna i slutrapporten och att de uppfyller kraven i regelverket. Den andra typen av kontroll, systemkontroll, innebär att UHR noga kvalitetssäkrar de system, rutiner och processer som lärosäten har satt upp för att följa ECHE. I kombination med en ekonomisk granskning bedömer systemkontrollen också om verksamheten håller god kvalitet.

ECHE-principer

De grundläggande principerna utgör Erasmus+ portalparagrafer. De betonar att anslutna lärosäten ska se deltagandet i Erasmus+ som en del av sin internationaliseringsstrategi där student- och lärarmobilitet bidrar positivt till individers utveckling och kvaliteten på utbildningen. Principerna berör områden som icke-diskriminering, tillgodoräknande och studiers avgiftsfrihet.

Principer före mobiliteten betonar vikten av att alla studenter och all personal på lärosätet ska få information om vilka möjligheter som finns. De individer som anmäler intresse och blir beviljade att resa ut ska få förberedande insatser, både praktiskt och akademiskt.

Principer under mobilitetens gång handlar om mottagande lärosätets ansvar att behandla inresande studenter och personal likvärdigt. Principerna rör även den akademiska behandlingen, det vill säga att inresande ska ha samma rättigheter och skyldigheter när det gäller undervisning och handledning, tentamina, bedömning och betyg, klagomålsförfaranden och så vidare. Men det handlar också om frågor om ifall inresande ska ha samma rätt att tillträda lokaler som ordinarie studenter och personal har.

Principer efter mobilitet omfattar både hur lärosäten ska hantera inresande studenter som reser hem och tar emot utresande studenter och personal som återvänder till lärosätet. Utresande studenter ska få tillgodoräkna sig utlandsstudierna och få möjlighet att bygga vidare på sin erfarenhet till fördel för lärosätet och andra studenter. Inresande studenter och deras hemlärosäten ska få betygsutdrag som underlag för tillgodoräknande. För lärosätets utresande personal som haft undervisnings- eller fortbildningsverksamhet utomlands ska prestationerna erkännas enligt ett mobilitetsavtal.

Utredningens resultat

Det här kapitlet redovisar en sammanställning av de enkätsvar som samlats in. Först kommer svaren på frågorna som på olika sätt berör betydelsen av olika arbetsinsatser och principer inom ramen för ECHE och om, och i så fall hur, ECHE har haft betydelse för verksamhetsutvecklingen på lärosätet. Därefter redovisas svar på frågorna om hur lärosätena konkret arbetat utifrån utpekade fokusområden: akademiska stödinsatser, deltagarrapporter, inkludering av studenter med funktionsnedsättning och erkännande av personalens internationaliseringsaktiviteter.

Viss osäkerhet kring arbetet med icke-diskriminering och jämlikhet

I enkäten har lärosätena fått skatta hur enkelt respektive svårt det har varit att följa de olika ECHE-principerna. I de fall där ett lärosäte angivit att någon princip varit ganska eller mycket svår att förhålla sig till har de också ombetts utveckla detta närmare. När det gäller de grundläggande principerna har 37 respondenter besvarat frågan. En klar majoritet av dessa anser att principerna inom detta område är ganska eller mycket enkla att förhålla sig till. Enstaka lärosäten har angett svårighet i någon grad. (se **Figur 1**)

Figur 1: Enkelt eller svårt att förhålla sig till de grundläggande ECHE-principerna

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Till fullo följa principerna om icke-diskriminering och jämlikhet	0%	5%	19%	49%	27%
Se till att mobilitet får tillgodoräknas	3%	8%	11%	46%	32%
Se till att studier/praktik tas med i examensbevis eller motsvarande)	5%	8%	5%	41%	41%
Inte ta ut några avgifter av deltagare i mobilitetsprojekt	0%	3%	8%	5%	84%

Ett område där det verkar finnas vissa tveksamheter är principen om icke-diskriminering och jämlikhet. Ett lärosäte skriver: "Eftersom vi inte känner till studenters bakgrund, till exempel socioekonomisk sådan, är det svårt att göra riktade insatser mot grupper som kan vara utsatta för diskriminering". Ett annat skriver "Att till fullo följa principerna om icke-diskriminering är svårt eftersom vi inte vet så mycket om deltagarna och deltagarnas bakgrund i Sverige. Vi upplever också att begreppet inkludering behöver förtydligas:

vilka grupper är idag underrepresenterade inom Erasmus mobilitet? Det finns ett aktivt arbete för att nå studenter med funktionsvariation och studenter med barn, men andra grupper som tex HBTQI+ studenter har vi inte arbetat aktivt för att nå”. Ett tredje lärosäte konstaterar ”Programmet är öppet för alla men vi vet att det fortfarande är till största del studenter från akademiska miljöer som deltar”.

Enkelt att upprätthålla avtal

Det finns sju principer för hur lärosätet ska agera före en mobilitetsperiod. 37 lärosäten har svarat på hur komplicerade de tycker principerna är att förhålla sig till. Liksom för de grundläggande principerna uppfattar lärosätena de här principerna som enkla att följa (se **Figur 2**). Lärosätena anser till exempel att det är enkelt att följa principen om att ”genomföra mobilitetsprojekt endast om avtal finns på plats”. Detsamma gäller principerna som styr att olika typer av mobilitet ska bygga på redan ingångna avtal.

Figur 2: Enkelt eller svårt att förhålla sig till principerna som rör åtaganden före mobilitet

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskatalogen	3%	22%	27%	22%	27%
Genomföra mobilitetsprojekt endast om avtal i förväg ingåtts	0%	3%	8%	32%	57%
Se till att utresande deltagare är väl förberedda	0%	5%	16%	51%	27%
Se till att studentmobilitet bygger på ett studieavtal	0%	3%	3%	46%	49%
Se till att personalmobilitet bygger på ett mobilitetsavtal	0%	0%	8%	43%	49%
Hjälpa utresande deltagare att få visum	0%	16%	49%	24%	11%
Hjälpa utresande deltagare att skaffa försäkring	0%	3%	11%	27%	59%

En tredjedel av lärosätena tycker att det är enkelt eller mycket enkelt att hjälpa utresande deltagare att ordna med visum. Flera anger att det ligger utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde. Vissa nämner också svårigheten med att ge hjälp i visumfrågor om det finns flera partnerländer. Det kräver mycket resurser att hålla sig à jour med aktuella regler för samtliga länder och det är enklare att hänvisa studenter till ambassaden. Någon nämner ”Inte alltid solklart vad det är studenten behöver, och ibland kommer

förfrågan om viss dokumentation väldigt sent, både från studenter och från visumgivande organisation. Ibland finns då inte tid att göra det som krävs och efterfrågas”.

Ett annat område som kan vara svårt är att offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskatalogen. Ett av fyra lärosäten upplever att det är ganska eller mycket svårt. Vissa nämner att processen för kursutbudet inte tidsmässigt ligger i fas med de inresande studenternas behov av information, att man måste invänta samarbetspartners kring vissa kurser eller att man har för få kurser på engelska att erbjuda.

Svårt att integrera inresande deltagare i verksamheten

Det finns fyra principer som handlar om lärosätets åtaganden under mobilitetens gång. Samtliga rör hur inresande deltagare ska tas om hand. 37 lärosäten har lämnat svar på detta frågebatteri. Överlag är de överens om att riktlinjerna är enkla att efterleva, med undantag för principen om att ”inresande deltagare ska integreras i lärosätets dagliga verksamhet” (se **Figur 3**). Vart tredje lärosäte har svårt att förhålla sig till detta.

Figur 3: Enkelt eller svårt att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande under mobiliteten

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Behandla inresande deltagare och egna studenter och egen personal på samma sätt	0%	11%	16%	35%	38%
Integrera inresande deltagare i lärosätets dagliga verksamhet	3%	30%	22%	30%	16%
Ge lämplig handledning och stöd till inresande deltagare	0%	3%	16%	57%	24%
Ge lämpligt stöd till inresande deltagare	0%	3%	14%	62%	22%

Enkelt att tillgodoräkna studenternas aktiviteter

De fyra principer som berör arbetet efter att mobiliteten ägt rum handlar om hur lärosätet ska arbeta med både utländska studenter innan de reser hem och hemvändande studenter och personal. 37 eller 36 lärosäten har svarat på hur enkelt eller svårt det är att förhålla sig till riktlinjerna för detta. Av enkätsvaren framgår att principerna som är enklast att förhålla sig till är att se till att mobila studenter får tillgodoräkna sig alla aktiviteter och att ge inresande deltagare ett betygsutdrag i slutet av mobilitetsperioden (se **Figur 4**)

Figur 4: Enkelt eller svårt att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande efter mobiliteten

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Se till att tillgodoräkna studenters aktiviteter	5%	3%	14%	38%	41%
Ge inresande deltagare betygsutdrag efter mobiliteten	0%	3%	11%	35%	51%
Stödja återintegrering och bygga vidare på erfarenheter	0%	22%	47%	28%	3%
Erkänna personalens mobilitet enligt mobilitetsavtal	3%	19%	41%	16%	22%

Svårare är att "Stödja återintegreringen av deltagare och ge dem möjlighet att vid hemkomsten bygga vidare på sin erfarenhet till fördel för lärosätet och andra studenter". De stora universiteten är den lärosättesgrupp som upplever det som svårast, där har vart tredje angett att detta varit svårt. Svårigheterna består i att det dels är resurskrävande, dels svårt att "fånga in studenterna" efter mobiliteten. Det nämns att studenter, särskilt de som är i slutet av sin utbildning, kan vara svårmotiverade att hålla ett föredrag om sitt utbyte eller liknande. Utredningen har bett om framgångsexempel/goda exempel på hur lärosätena arbetar med utresande deltagare efter mobilitetsperioden. Exempel på kommentarer som lämnats är att man kompletterar deltagarrapporterna med interna reserapporter eller reflektionsbrev som alla hemvändare ska fylla i.

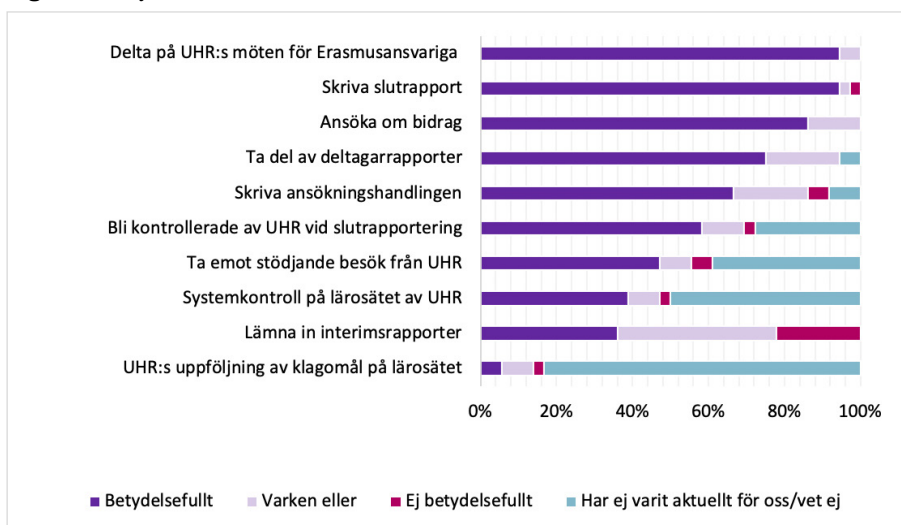
Angående att personalens mobilitet ska erkännas enligt ett mobilitetsavtal finns en viss spridning i lärosätenas svar, även om majoriteten väljer mittenalternativet "varken eller". De som anger att de upplever svårigheter uttrycker behov av att principen och lärosätets roll förtydligas. Någon skriver att det engelska uttrycket "recognition" är "ett svårdefinierbart begrepp i lärar-/personalsammanhang". Andra nämner att studentutbytena har prioriterats framför personalmobiliteten.

Betydelsefullt att skriva slutrapport och delta på nätverksmöten

Det är 36 lärosäten som har besvarat frågan om vilka arbetsinsatser inom ramen för ECHE som haft betydelse för lärosätets strategiska arbete med att främja mobilitet. Svaren visar att de flesta arbetsinsatserna i någon mån upplevs som betydelsefulla (se **Figur 5**). Ett lärosäte uttrycker att "dessa moment skapar en ram för vårt arbete med Erasmus+ och försäkrar kvalitet." Ett annat lämnar en kommentar som vittnar om motsatt uppfattning: "Upplever ibland en onödig byråkratisering i handläggning och organisationen

av Erasmus inklusive utformningen av ECHE och synen på kvalitetssäkring i relation till övergripande mål.”

Figur 5: Betydelsen av olika arbetsinsatser inom ECHE

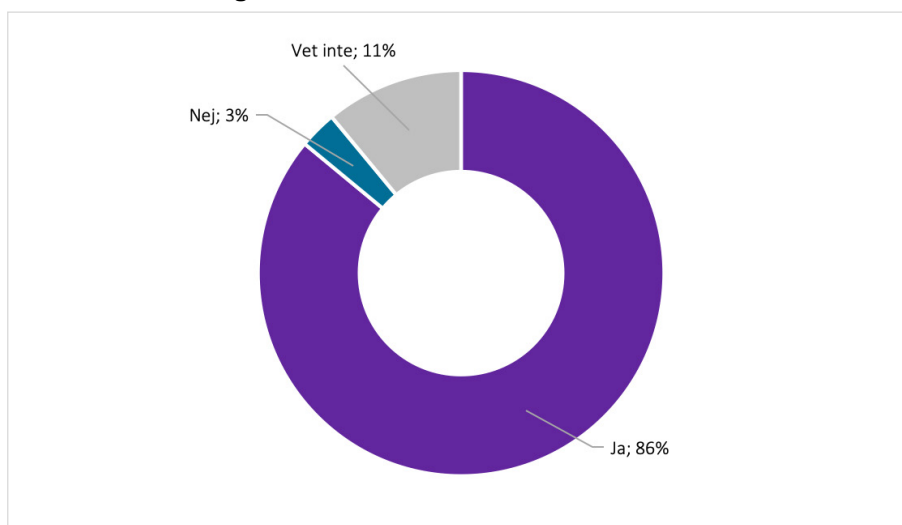

Att skriva slutrapport, liksom att delta på UHR:s nätverksmöten, är arbetsinsatser som de flesta av lärosätena anser är betydelsefulla. Svaren visar också att vissa moment, såsom uppföljning av klagomål, systemkontroll, stödande besök från UHR eller fördjupad granskning av slutrapport endast varit aktuellt för vissa lärosäten, men att de då i regel varit uppskattade. I kommentarer framgår att den typen av uppföljande moment är betydelsefulla eftersom lärosätet då får ett utomstående perspektiv på vad som kan förbättras. Ett lärosäte uttryckte ”Desk Check (revision) [fördjupad granskning av slutrapport] har varit betydelsefullt och utvecklande för administrationen av programmen.” Ett annat lärosäte kommenterade ”De största effekterna har vi fått av UHR:s uppföljningar, medan ECHE sätter ramarna.” Det är 31 lärosäten som anser att det är betydelsefullt att årligen ansöka om bidrag, att jämföra med 24 lärosäten som tycker att ECHE-ansökan är betydelsefull.

ECHE har positiv effekt för lärosätenas verksamhetsutveckling

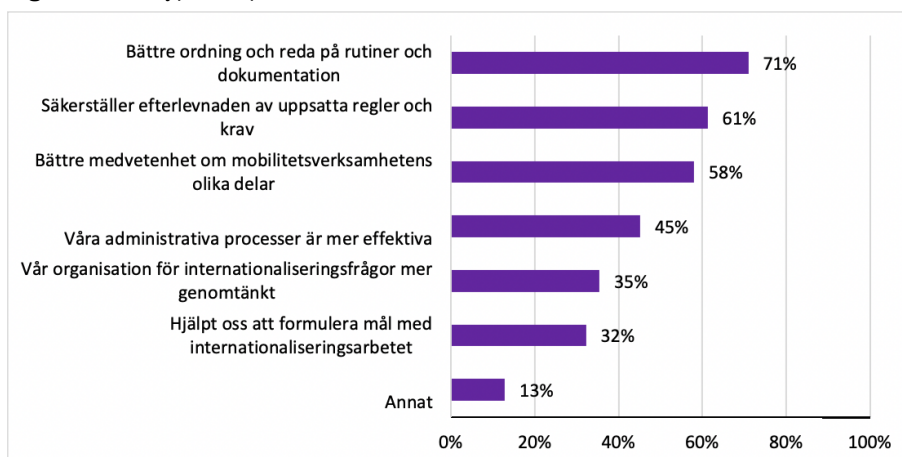
En klar majoritet av lärosätena anser att ECHE har haft positiv effekt för verksamhetsutvecklingen (se **Figur 6**). Av 36 lärosäten har 31 (86 procent) svarat ”ja” på den frågan. Fyra (11 procent) har svarat ”vet inte” och ett lärosäte har svarat ”nej”.

Figur 6: Uppfattar lärosätet att kraven och villkoren för ECHE haft positiv effekt för verksamhetsutvecklingen?

I den stora gruppen som svarade positivt återfinns samtliga universitet och konstnärliga högskolor samt en majoritet av högskolorna. På följdfråga om vilka typer av positiva effekter som lärosätet sett att ECHE medfört i verksamhetsutvecklingen betonar lärosätena först och främst bättre ordning och reda på rutiner och dokumentation (se **Figur 7**). ECHE säkerställer även att lärosätet efterlever uppsatta regler och krav. En majoritet av lärosätena anger också att ECHE bidrar till "bättre medvetenhet om mobilitetsverksamhetens olika delar och gränssnitten där emellan".

Figur 7: Vilka typer av positiva effekter kan lärosätet identifiera?

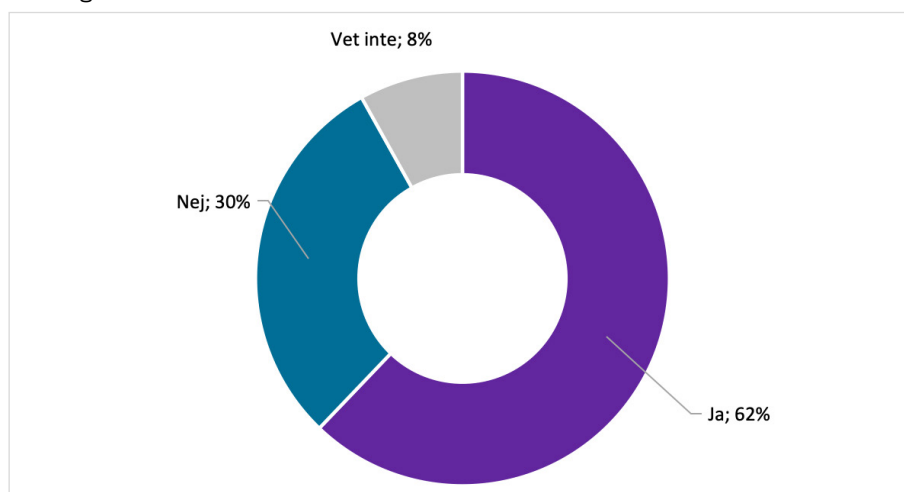
Två av tre arbetar inkluderande i sin mobilitetsverksamhet

Att främja jämlikhet och inkludering är en av de sju hörnstenarna i Erasmus+. Deltagande lärosäten har en viktig uppgift att underlätta för studenter som av olika anledningar har svårare att resa på utbyte. Det kan exem-

pelvis handla om personer med olika typer av funktionsnedsättningar. En enkätfråga var därför om lärosätena arbetar systematiskt med att inkludera personer med funktionsnedsättning i Erasmus+.⁸ Av de 37 lärosäten som besvarade frågan svarade 23 lärosäten (62 procent) "ja". (se **Figur 8**). Ett mer anmärkningsvärt resultat är möjligen de elva lärosäten som svarar "nej". Bland dem 11 återfinns såväl större universitet i större städer, högskolor på mindre orter och övriga enskilda utbildningsanordnare.

De lärosäten som svarat "ja" har ombetts kommentera hur stödet ser ut. I de öppna svaren har lärosätena beskrivit sitt arbete på liknande sätt. Det handlar dels om att i all typ av informationsspridning gentemot studenter belysa Erasmus+ inkluderande ansats, dels att informera om att det finns möjlighet till extra bidrag för att täcka kostnader för till exempel hjälpmedel. Vissa beskriver också ett upparbetat systematiskt samarbete mellan flera funktioner på lärosätena, till exempel mellan International Office, vägledare med särskilt ansvar för studenter med funktionsnedsättning, studenthälsan och ansvariga för pedagogiskt stöd.

Figur 8 Arbetar lärosätet systematiskt med att inkludera personer med funktionsnedsättning i Erasmus+?

Vanligast att lärare ger akademiskt stöd

I enkäten fanns den öppna frågan "Hur arbetar lärosätet på institutions-/ fakultets- och central nivå med akademiska stödinsatser för utresande studenter?" Frågan hade inga fasta svarsalternativ utan respondenterna fick formulera sig fritt. 34 lärosäten har besvarat frågan. Svaren innehåller både beskrivningar av vilka funktioner på lärosätet som arbetar med akademiskt stöd (se **Tabell 1**) och beskrivningar av vilken typ av stödaktiviteter som erbjuds.

8. I enkätfrågan användes begreppet funktionsvariation medan begreppet funktionsnedsättning användes i den förklarande texten. I rapporten används enbart begreppet funktionsnedsättning, vilket är det korrekta i sammanhanget.

Tabell 1: Funktioner som ger akademiskt stöd

Funktion	Antal
Akademisk personal	15
Programansvarig	14
Studievägledare	8
Internationell koordinator	7
TOTALT	44

Akademisk personal och programansvariga har en viktig roll i det akademiska stödet. Lärosätena beskriver att det främst handlar om att de ger stöd och godkänner studieperiod, kursval och *Learning Agreements*⁹. Åtta lärosäten nämner studievägledaren som akademisk stödjande funktion. De flesta lyfter även fram att stödet sker genom samarbete mellan flera funktioner, till exempel mellan ämnesföreträdaren, programansvarig och studievägledare.

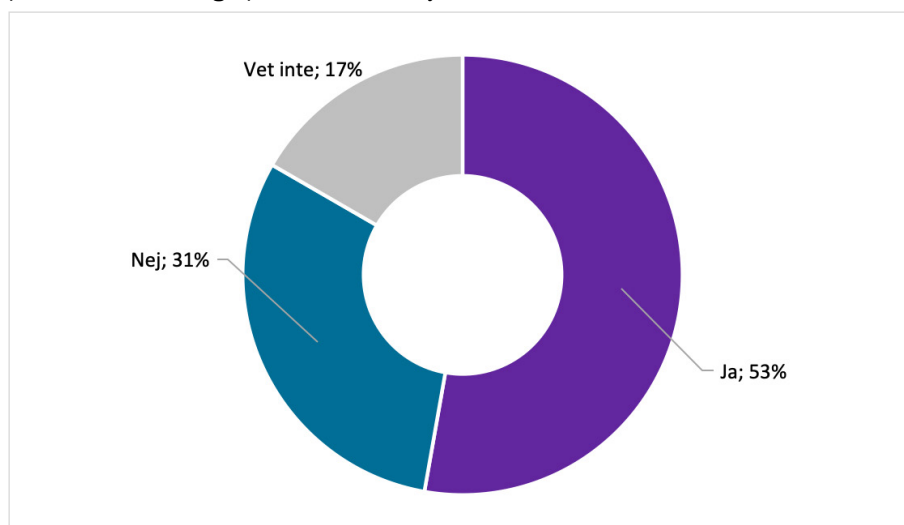
När det kommer till vilken typ av stöd som ges nämner flera att akademiskt stöd lämnas brett och tidigt i utbildningen. Ett lärosäte berättar att "studievägledningen har fått uppdraget att fungera som 'ivägledare' och har precis påbörjat arbetet som går ut på att peppa, uppmuntra och informera samtliga studenter om utbytesmöjligheter tidigt i utbildningen. Syftet är att ge studenterna möjlighet att reflektera över sin utbildning, sätta upp mål och att stödja dem i planeringen mot utbyte, både studier och praktik. Samtidigt påbörjar vi nu inventering av partneruniversitet på ämnesnivå, för att program- och ämnesansvariga ska kunna stödja studenterna på ett bra sätt." Ett annat lärosäte anger att "vi har byggt upp en stödstruktur där vi involverar programansvariga och studievägledare i olika typer av informationsinsatser där vi fokuserar på att informera om det akademiska värdet av utbytesstudier. Vi är ett litet lärosäte och drar nytta av närheten till de olika funktionerna."

Vartannat lärosäte ger uppmuntran och erkännande till utresande personal

Lärosätena har fått frågan om de arbetar systematiskt med att ge uppmuntran och erkännande till personal som deltagit i ett Erasmus+ utbyte (se **Figur 9**). Av de 36 lärosäten som besvarat frågan har 19 svarat ja. Elva lärosäten har svarat att de inte arbetar med detta. I nej-gruppen finns sex universitet, tre högskolor och två enskilda utbildningsanordnare. Samtidigt har sex respondenter svarat "vet inte".

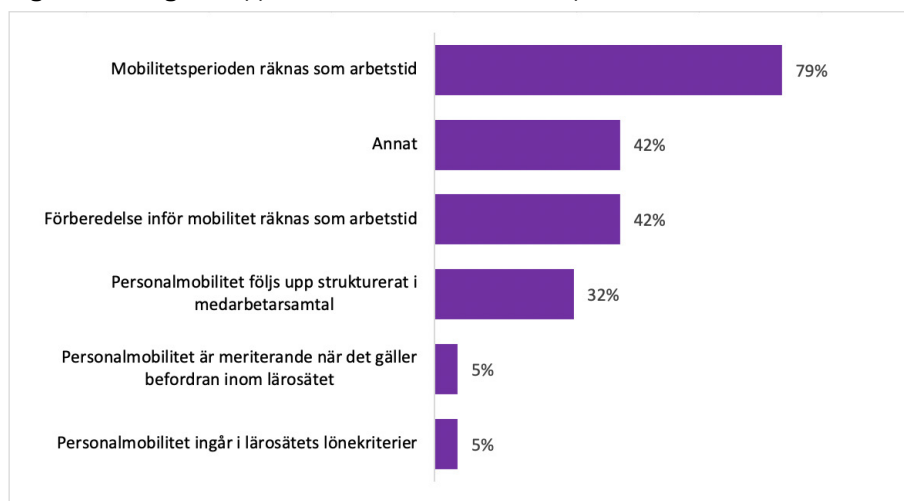
9. *Learning Agreement* kallas den överenskommelse om vad studenten ska läsa och ger en grund för det framtida tillgodoräkandet.

Figur 9: Arbetar lärosätet systematiskt med att ge uppmuntran och erkännande till personal som deltagit på Erasmus+ utbyte?

Lärosätena lyfter främst fram att det handlar om att personal får räkna mobilitetsperioden som arbetstid (se **Figur 10**). Åtta lärosäten räknar även in förberedelser inför en mobilitet som arbetstid. Däremot är det bara enstaka lärosäten som svarar att personalmobilitet ingår i lärosätets lönekriterier eller är meriterande när det gäller befordran. I ett par fritextsvar framkommer att utvecklingsarbete pågår med att ta fram incitamentsstrukturer och bättre erkännande av personalmobilitet.

Figur 10: Hur ger ni uppmuntran och erkännande till personal?

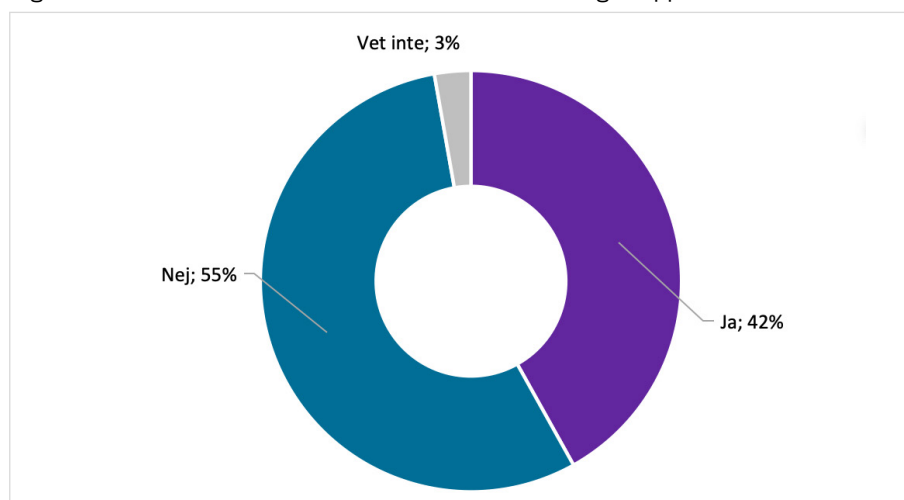
Många använder inte resultaten från deltagarrapporterna

Alla studenter som har deltagit i en mobilitet fyller i en deltagarrapport, en enkät med utvärdering om hur mobilitetsperioden upplevts samt vilka kunskaper och färdigheter som utvecklats under utbytet. Resultaten av rap-

porterna skulle kunna vara viktiga underlag för både sändande och mottagande lärosäten. Deltagarrapporterna visar exempelvis hur studenterna uppfattar att lärosäten förhållit sig till regelverket, om en uppdaterad kurskatalog fanns tillgänglig eller om studierna som bedrivits under mobiliteten har erkänts. 36 lärosäten har svarat på frågan "Använder lärosätet aktivt resultaten från deltagarrapporterna?" (se **Figur 11**).

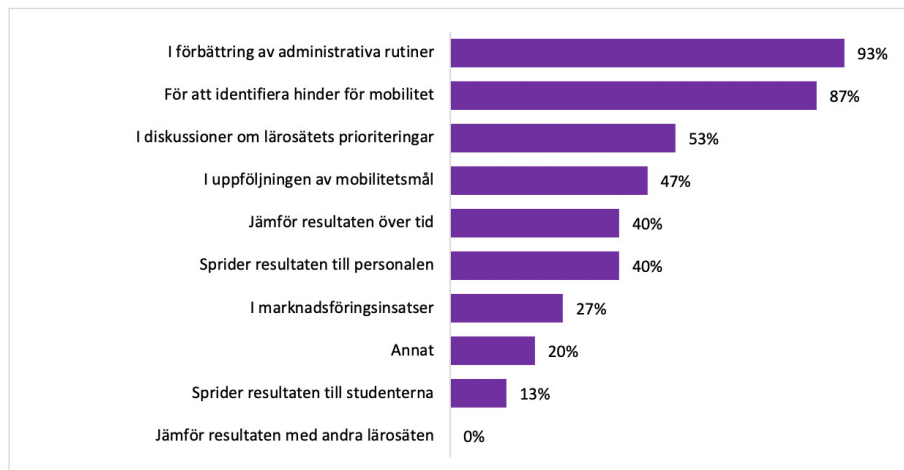
Trots att resultatet av deltagarrapporter årligen analyseras och kommenteras av lärosätena i slutrapporten menar en majoritet av lärosätena att de själva inte aktivt använder sig av dem.

Figur 11 Använder lärosätet aktivt resultaten från deltagarrapporterna?

De som använder sig av deltagarrapporterna gör det främst för att få underlag att förbättra de administrativa rutinerna (se **Figur 12**) och för att kunna undanröja hinder för mobilitet. De används också, om än i lite mindre utsträckning, som underlag för diskussioner om lärosätets prioriteringar och uppföljning av lärosätets mobilitetsmål. De används i mycket liten utsträckning för att sammanställa resultat att använda i marknadsföringsinsatser eller för att sprida resultat till personal och studenter. Deltagarrapporterna används alltså mer för uppföljning och utveckling av administrativa rutiner än för att sprida resultat. Ett lärosäte nämner att "Vi kommer att använda dem i uppföljningsarbete, men tycker att en stor brist att de skickas ut direkt efter avslutad mobilitet, det vore intressant att veta vad som händer på längre sikt."

Figur 12 Hur används resultaten från deltagarrapporterna?

Slutsatser

Det här avsnittet presenterar slutsatserna av utvärderingen. Först kommer en beskrivning av hur pass enkelt eller svårt lärosätena tycker att det är att förhålla sig till principerna i ECHE. Därefter handlar det om vilken betydelse de olika arbetsmomenten i ECHE har haft för lärosätena och om ackrediteringen bidragit till lärosätenas egen verksamhetsutveckling. Slutligen redovisas slutsatser kring hur lärosätena arbetar med vissa specifika underkategorier inom ECHE samt UHR:s avslutande reflektioner inför kommande programperiod.

ECHE bidrar till ordning och reda

Utifrån det insamlade materialet kan UHR konstatera att ECHE på olika sätt har varit betydelsefullt för, och bidragit till, verksamhetsutveckling. Det i sig är en positiv slutsats, men möjligen inte förvånande eftersom ackrediteringen ligger till grund för majoriteten av lärosätenas mobilitet och projektsamarbeten. Myndigheten anser att det har varit viktigt att kunna ta del av *hur* ECHE eventuellt bidrar till verksamheten. Utredningen visar att de positiva effekter som framför allt lyfts är ordning och reda på dokumentation, avtal av olika slag och medvetenhet om mobilitetsverksamhetens olika delar och gränssnitt. Vissa lärosäten pekar även på strategiska fördelar när det kommer till mål- och visionsarbete eller organisatoriska vägval, men de är inte lika många. UHR kan se att ECHE snarare används för att säkerställa kvaliteten i befintliga arbetsprocesser än som ett verktyg för att vidareutveckla det långsiktiga internationaliseringsarbetet.

Lärosätenas skattning av vilka arbetsmoment som är mest betydelsefulla för det strategiska arbetet med mobilitet ger en bredare bild av vilket värde ECHE tillför. Att delta på UHR:s nätverksmöten är ett exempel på moment som lärosätena anser vara särskilt betydelsefullt. Det visar att myndighetens roll att långsiktigt stötta lärosätenas mobilitetsfrämjande arbete uppskattas.

Lärosätena anser att skriva bidragsansökan och lämna in slutrapporter är betydelsefulla moment i det strategiska arbetet med mobilitet. Ansökan görs årligen och ger konkret utdelning i form av bidragsmedel. I den bemärkelsen är momentet en grundläggande förutsättning för verksamheten. Lärosätet anger dock i ansökan även sin tidsplan för utbyten, val av partners och lämnar intygande från rektor. UHR antar att ansökan på så sätt kan bidra till utveckling av lärosätets strategiska vägval och till att idéer förankras inom organisationen. I slutrapporten rapporterar lärosätet om mobilitetsverksamhetens resultat för det gångna läsåret och beskriver hur regler och principer efterlevts. I slutrapporten lämnar lärosätet också en analys av resultaten av studenternas deltagarrapporter. Att analysera utfallet av genomförda aktiviteter och reflektera kring erfarenheter är en möjlighet till internt lärande och kan förklara att flera lärosäten anser att arbetsmomentet är av

strategisk relevans. Utredningen visar emellertid att en majoritet av lärosätena inte använder resultaten från deltagarrapporterna i sin verksamhetsutveckling. UHR:s bedömning är att relevansen skulle kunna bli ännu högre om fler lärosäten tillvaratar resultaten av deltagarrapporterna och använder dem aktivt i sitt förbättringsarbete, exempelvis genom att sätta upp resultatmål eller jämföra resultaten över tid eller mellan olika studentgrupper.

Lärosätena tycker att de flesta principerna är lätta att förhålla sig till

Generellt kan UHR konstatera att de principer som lärosäten upplever som svåra att verkställa framförallt handlar om delar som rör perioden efter mobiliteten. Det upplevs särskilt svårt att stödja återintegreringen av deltagare och ge dem möjlighet att vid hemkomsten bygga vidare på sin erfarenhet till fördel för lärosätet och för andra studenter och personal. Det finns också svårigheter när det gäller att integrera inresande studenter i den ordinarie verksamheten. Vart tredje lärosäte har svårt att förhålla sig till detta. Vad dessa svårigheter beror på har emellertid inte gått att utläsa av materialet.

Baserat på enkätsvaren är en tolkning att lärosäten upplever svårigheter med att styra studentgruppen överlag. Hur kan man motivera hemkomna studenter att delge andra sina erfarenheter? Från studentens perspektiv är det individuella åtagandet inom ramen för Erasmus slutfört när deltagarrapporten är inskickad efter avslutad mobilitet. Att bygga ett institutionellt lärande baserat på studenters erfarenheter och att koppla mobiliteter närmare lärosätets övergripande internationaliseringsstrategi är lärosätets ansvar och kan inte läggas på studenter. Återigen vill UHR därför understryka vikten av att aktivt ta del av deltagarrapporter och använda resultaten för kontinuerlig utvärdering och lärande. Att vid hemkomsten bygga vidare på studenters erfarenheter till fördel för lärosätet och andra studenter behöver heller inte handla om ren marknadsföring av möjligheter att delta i utbyten, utan snarare vara kopplat närmare till lärosätets egen utbildningsverksamhet. Om det individuella lärandet som skett på partneruniversitetet kan fångas upp, föras vidare och integreras i utbildningen på hemuniversitetet gynnas även internationaliseringen på hemmaplan.

En annan princip där det finns upplevda svårigheter och där en majoritet valt mittenalternativet "varken eller" gäller att personalens mobilitet ska erkännas enligt ett mobilitetsavtal. Detta visar på ett behov av att principen behöver förtydligas. Nästan hälften av lärosätena anger att de inte arbetar systematiskt med uppmuntran eller erkännande till personal som deltagit på Erasmusutbyte, eller att de inte vet om lärosätet gör det. Behovet av utvecklingsinsatser på området är tydligt. Eventuellt är det svårt för den valda respondentgruppen att svara på frågor om personalmobilitet då de endast i liten utsträckning arbetar aktivt med det.

Att offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskatalogen är ytterligare en princip som upplevs som svårare än andra att efterleva. Det är en av principerna EU-kommissionen prioriterar eftersom den är fundamental för att få

individuell mobilitet att fungera. Trots att lärosätena upplever detta som ett svårt område är det viktigt att understryka att det inte innebär att resultatet är svagt: svenska lärosäten är bäst av alla deltagande länder på att offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskataloger.¹⁰

Mer finns att göra inom vissa av de prioriterade områdena

UHR har särskilt undersökt hur lärosätena har arbetat med vissa av underkategorierna i ECHE som antingen tangerat prioriterade frågor på EU-nivå eller tidigare varit kända hos UHR som områden med utmaningar.

När det handlar om hur lärosätens inkludering av studenter med funktionsnedsättning visar utredningen att enbart två tredjedelar av lärosätena har systematiska arbetsätt. Denna relativt låga siffra bör ses som problematisk i ett sammanhang där studier har konstaterat att studenter med funktionshinder endast i mycket låg utsträckning deltar i Erasmus+ eller andra utbytesprogram.¹¹ Det är emellertid svårt att utifrån materialet dra slutsatser om varför resultatet ser ut som de gör. Oavsett visar resultatet på vikten av ytterligare insatser inför kommande programperiod. Främjande av rättvisa och inkludering är en av hörnstenarna av Erasmus+ och väntas betonas ännu starkare framöver. Från de lärosäten som anger att de arbetar med frågan framkommer exempel på hur systematiskt samarbete mellan flera funktioner mot samma målgrupp kan bedrivas. Allra störst fokus ligger dock på informationsinsatser för att öka kännedomen om de stödmöjligheter som Erasmus+ erbjuder. UHR ser positivt på detta då det tidigare har visat sig att studenter haft bristande kunskap om de extra bidragsmöjligheter som finns.¹²

Beträffande akademiskt stöd till utresande studenter har UHR tidigare konstaterat att lärosäten snarare framhåller de administrativa/praktiska stödinsatser som utresande studenter erbjuds.¹³ I ECHE-ansökningarna som skrevs 2015 lyfte få lärosäten fram studievägledning och andra former av akademiskt stöd jämfört med annat stöd. Få lärosäten angav att utresande studenter träffade studievägledare eller att de hade en akademisk kontaktperson på hemlärosätet. Undersökningar av studenters attityder till utbytesstudier visar också att studenter anger orsaker som personlig utveckling och interkulturell förståelse i större utsträckning än akademiska skäl som anledning till att studera utomlands.¹⁴ I denna utredning har UHR därför undersökt hur de akademiska stödinsatserna för utresande studenter kan se

10. Aggregerade data från deltagarrapporter, sammanställning av EU-kommissionen.

11. Universitets- och högskolerådet, *Hinder för svenska studenters mobilitet*, 2015

12. *ibid*

13. Universitets- och högskolerådet, *En bild av högskolans internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar*, 2015

14. Se till exempel: Cimo, SIU och UHR, *Living and Learning – Exchange Studies Abroad. A Study of Motives, Barriers and Experiences of Finnish, Norwegian and Swedish Students*, 2013, eller Uppsala studentkår, *Många vill – få kommer till skott, Varför studerar inte fler utomlands*, 2013.

ut. Myndigheten har fått ta del av korta beskrivningar av akademiska stödinsatser och konstaterar att det vanligaste är att lämna tidiga, brett riktade insatser där lärare oftast har ansvaret. UHR noterar samtidigt att flera lärosäten vill få belysande exempel på hur andra arbetar.

När det gäller främjande av personalmobilitet har UHR tidigare sett att svenska lärosäten lägger större fokus på marknadsföring och förberedelser inför ett utbyte och mindre på erkännande och/eller belöningsinstrument efter det att utbytet ägt rum. UHR konstaterade då att lärosätena troligen behövde planera för, och arbeta med att stärka hela kedjan av insatser från marknadsföring till erkännande.¹⁵ I den här utredningen framkommer en liknande bild. Vanligaste formen av uppmuntran är att personal får räkna mobilitetsperioden som arbetstid, vissa även förberedelsetiden. Däremot är det bara enstaka lärosäten som svarar att personalmobilitet ingår i lärosätets lönekriterier eller är meriterande när det gäller befordran. Frågan om hur personalmobilitet ska uppmuntras är lärosätenas ansvar. I internationaliseringsutredningens delbetänkande *En strategisk agenda för internationalisering* föreslås att lärosätena gemensamt kan utveckla området för att underlätta nationell mobilitet och jämförbarhet.¹⁶

Angående lärosätenas systematiska arbete med att sprida studenters erfarenheter så har utredningen tidigare varit inne på att arbete med deltagarrapporter skulle kunna utvecklas. Trots att resultatet av deltagarrapporter årligen analyseras och kommenteras av lärosätena i slutrapporten som skickas till UHR menar en majoritet av lärosätena att de själva inte aktivt använder sig av dem. UHR har inte undersökt orsakerna till att lärosätena inte använder resultaten i större utsträckning. Möjliga förklaringar kan finnas i att rapporterna upplevs vara svåråtkomliga eller att lärosätena använder andra uppföljningsmetoder som är mer anpassade till verksamheten.

15. Universitets- och högskolerådet, *En bild av högskolans internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar*, 2015

16. SOU 2018:3 *En strategisk agenda för internationalisering*

UHR:s roll i det fortsatta arbetet

Utredningen visar att lärosätena efterfrågar lärande exempel på hur andra arbetar inom vissa specifika områden. Det handlar till exempel om att visa hur olika lärosäten arbetar med att inkludera studenter med funktionshinder i mobilitetsverksamheten eller utformar praktiskt stöd till denna studentgrupp. Inom detta område kan UHR ha en viktig roll, inte minst utifrån kopplingen som finns till myndighetens främjande uppgifter. Breddat deltagande i internationell mobilitet bör även ses i en vidare bemärkelse där studenter med funktionshinder är ett exempel, studenter från utbildningar med lågt deltagande generellt ett annat. Ytterligare områden där lärosäten gärna tar del av goda exempel från varandra är att se hur utformning av akademiskt stöd till utresande studenter och erkännande av personalmobilitet.

Lärosätena anser att UHR:s nätverksmöten för Erasmus+-ansvariga är av stor betydelse. Det visar att myndigheten har en viktig roll att även fortsättningsvis erbjuda olika arenor för kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och inspiration. Ett exempel på ett sådant område skulle kunna vara hur resultat från studenternas deltagarrapporter kan användas i det strategiska arbetet.

UHR bör även fortsätta uppmuntra lärosätena att dra nytta av ECHE som ett verktyg i det strategiska internationaliseringsarbetet. UHR har tidigare rekommenderat lärosäten att använda ansökan om ECHE för att lyfta frågor vid lärosätet om internationalisering och mobilitet.¹⁷ Eftersom ansökan behandlar frågor både av strategisk och av praktisk art kan den ge ett bra underlag för diskussioner. Det som lärosätena beskriver i sin ansökan – och förbinder sig att göra – kan även utgöra ett bra underlag för en kontinuerlig självvärdering av det egna arbetet. Det kan vara värt att återigen påminna om detta.

17. Universitets- och högskolerådet, *En bild av högskolans internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar*, 2015

Referenser

Cimo, SIU och UHR. (2013) *Living and Learning – Exchange Studies Abroad. A Study of Motives. Barriers and Experiences of Finnish, Norwegian and Swedish Students*

CSN och UHR. (2019). *Vägen till utlandsstudier.*

UHR. (2015). *En bild av högskolans internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar.*

UHR. (2019). *En högskola för alla. Goda exempel som ökar tillgängligheten och motverkar diskriminering av studenter med funktionsnedsättning.*

UHR. (2019). *Erasmus+ and European Solidarity Corps Programmes National Agency Work Programme.*

Uppsala studentkår, *Många vill – få kommer till skott, Varför studerar inte fler utomlands*, 2013.

Bilaga 1: Enkät

1. Uppfattar lärosätet att kraven och villkoren för ECHE haft positiv effekt för verksamhetsutvecklingen?

2. Om ja, vänligen ange vilka typer av positiva effekter lärosätet identifierat

3. Hur betydelsefullt är det att....

Under en programperiod sker flera uppföljande moment som direkt eller indirekt kräver en arbetsinsats från lärosätet. Kan ni identifiera om arbetsinsatsen kring något av dessa moment varit betydelsefullt för lärosätets strategiska arbete med att främja mobilitet?

	Ej betydelsefullt	Varken eller	Betydelsefullt	Har ej varit aktuellt för oss/vet ej
Skriva ansökningshandlingen (ECHE application)				
Ansöka om bidrag (Application for funding)				
Lämna in interimrapporter (Interim Reports)				
Ta emot stödande besök från UHR (Monitoring Visit)				
Ta del av deltagarrapporter (Participant's Report)				
Skriva slutrapport (Final Beneficiaries Reports)				
Bli kontrollerade av UHR vid slutrapportering (Desk Checks)				
Systemkontroll på lärosätet av UHR (System Checks)				
Hantera UHR:s uppföljning av klagomål på lärosätet (Individual Complaints and Desk Monitoring)				
Delta på UHR:s möten för Erasmus- och ICM-ansvariga (Coordinationmeetings)				

4. Kommentarer

5. Hur arbetar lärosätet på institutions-/fakultets- och central nivå med akademiska stödinsatser för utresande studenter?

UHR har sett att i ansökningarna om ECHE lyfter svenska lärosäten ofta fram administrativa aspekter på frågan om vilket stöd som erbjuds utresande studenter. Akademiskt stöd till utresande studenter nämns mer sällan. Vi vill därför öka vår kunskap om hur akademiska stödinsatser för utresande studenter kan se ut.

6. Använder lärosätet aktivt resultaten från deltagarrapporterna?

I Erasmus+ deltagarrapporter (Participant Report) beskriver studenterna hur man upplevt sin utbytesperiod samt vilka kunskaper och färdigheter som utvecklats under utbytet. UHR önskar öka kunskapen om hur lärosätena faktiskt använder dessa resultat.

7. Om ja, vänligen ange hur resultaten används

Ok att välja flera alternativ!

I marknadsföringsinsatser där betydelsen av mobilitet framhålls	
Som underlag för förbättringar av administrativa processer	
Som underlag för diskussioner om lärosätets prioriteringar	
För att kunna identifiera och undanröja hinder för mobilitet	
I uppföljningen/utvärderingen av lärosätets mobilitetsmål	
Sprider resultaten till studenterna	
Sprider resultaten till personalen	
Jämför resultaten över tid	
Jämför resultaten med andra lärosäten	
Annat, nämligen	

8. Arbetar lärosätet systematiskt med att ge uppmuntran och erkännande till personal som deltagit i Erasmus+ utbyte?

När UHR tidigare följt upp hur lärosäten arbetar för att främja personalmobilitet har vi sett flera exempel på hur personal uppmuntras till att göra utbyte. Myndigheten behöver även kunskap om hur lärosäten arbetar med incitamentsstrukturer, exempelvis erkännande och belöning till personalen efter att utbytet genomförts.

9. Om ja, vänligen ange hur ni ger uppmuntran och erkännande till personal

Ok att välja flera alternativ!

Personalmobilitet ingår i lärosätets lönekriterier	
Personalmobilitet är meriterande när det gäller befordran inom lärosätet	
Mobilitetsperioden räknas som arbetstid	
Förberedelse inför mobilitet räknas som arbetstid	
Personalmobilitet följs upp strukturerat i medarbetarsamtal	
Annat, nämligen	

10. Arbetar lärosätet systematiskt med att inkludera personer med funktionsvariation i Erasmus+?

Att främja jämlikhet och inkludering är en av de sju hörnstenarna av Erasmus+ programmet. Deltagande lärosäten har en viktig uppgift att underlätta för studenter som av olika anledningar har svårare att resa på utbyte. Det kan exempelvis handla om personer med olika typer av funktionsnedsättningar. UHR behöver kunskap om hur lärosätenas systematiska arbete med inkludering inom programmet ser ut.

Ja	
Nej	
Vet inte	

11. Om ja, vänligen beskriv detta arbete kortfattat

12. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de grundläggande principerna i ECHE?

Principerna i ECHE är indelade i sex olika kategorier: 1. Grundläggande principer 2. Före mobilitet 3. Under mobilitet 4. Efter mobilitet 5. Deltagande i europeiska och internationella samarbetsprojekt 6. Synlighet. Första kategorin – de grundläggande principerna – visar Erasmus+programmets inkluderande ansats och betonar studenters rättigheter till erkännande av studie- och praktikmeriter. UHR undrar hur lärosäten uppfattar hur smidigt det varit att planera, anpassa och utveckla mobilitetsverksamheten till just dessa principer.

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Till fullo följa principerna om icke-diskriminering i programmet och se till att deltagarna i mobilitetsprojekt ges lika tillgång och möjligheter oavsett bakgrund					
Se till att mobilitet i studiesyfte, och där det är möjligt praktik, som fullgjorts på ett tillfredsställande sätt till fullo får tillgodoräknas som högskolepoäng (ECTS eller kompatibla system)					
Se till att studier eller praktik som fullgjorts på ett tillfredsställande sätt tas med i den slutgiltiga förteckningen över studieresultat (bilaga till examensbevis eller motsvarande)					
Inte ta ut några avgifter för undervisning, inskrivning, tentamina eller tillträde till bibliotek och laboratorier av deltagare i mobilitetsprojekt som studerar för att få högskolepoäng.					

13. Kommentar

14. Har det varit enkelt/svårt för er att...

För den andra kategorin av principer – de som rör lärosätets åtaganden före mobilitetsperioden – är UHR intresserade att veta hur ni upplever kraven som finns på informationsspridning, administration och praktiska förberedelser. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande före mobiliteten:

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskatalogen på lärosätets webbplats i god tid före mobilitetsperioderna					
Genomföra mobilitetsprojekt endast om avtal i förväg ingåtts mellan lärosätena.					
Se till att utresande deltagare är väl förberedda för mobilitetsperioden, bland annat genom nödvändig språkfärdighet.					
Se till att studentmobilitet bygger på ett studieavtal.					
Se till att personalmobilitet bygger på ett mobilitetsavtal.					
Vid behov hjälpa inresande deltagare att få visum.					
Vid behov hjälpa utresande deltagare att få visum.					
Vid behov hjälpa inresande deltagare att skaffa försäkring.					
Vid behov hjälpa utresande deltagare att skaffa försäkring.					
Ge inresande deltagare råd om hur de ska hitta bostad.					

15. Dela gärna med er av era framgångsfaktorer och/eller goda exempel på arbetssätt för att förbereda utresande deltagare inför mobilitet:

16. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen "Offentliggöra och regelbundet uppdatera kurskatalogen på lärosätets webbplats i god tid före mobilitetsperioden"?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

17. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Genomföra mobilitetsprojekt endast om avtal i förväg ingåtts mellan lärosäten”?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

18. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Se till att utresande deltagare är väl förberedda för mobilitetsperioden, bland annat genom nödvändig språkfärdighet.”

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

19. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Se till att studentmobilitet bygger på ett studieavtal”?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

20. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Se till att personalmobilitet bygger på ett mobilitetsavtal”.

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

21. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen "Vid behov hjälpa utresande deltagare att få visum".

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

22. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen "Vid behov hjälpa utresande deltagare att skaffa försäkring".

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara ej relevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annan svårighet,	

23. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de principer som finns med i ECHE som rör lärosätets åtagande under mobiliteten?

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Behandla inresande deltagare och egna studenter och egen personal på samma sätt när det gäller akademiska frågor och tjänster					
Integrera inresande deltagare i lärosätets dagliga verksamhet					
Ge lämplig handledning och lämpligt stöd till inresande deltagare					
Ge lämpligt stöd till inresande deltagare					

24. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande efter mobiliteten:

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Se till att de mobila studenterna får tillgodoräkna sig alla aktiviteter som anges i studieavtalet för examen, om de fullgjorts på ett tillfredsställande sätt					
Ge inresande deltagare och deras sändande lärosäten betygsutdrag med fullständiga, korrekta och aktuella uppgifter om resultaten i slutet av mobilitetsperioden					
Stödja återintegreringen av deltagare och ge dem möjlighet att vid hemkomsten bygga vidare på sin erfarenhet till fördel för lärosätet och andra studenter					
Se till att personalens undervisnings- och utbildningsverksamhet under mobilitetsperioden erkänns enligt ett mobilitetsavtal					

25. Dela gärna med er av era framgångsfaktorer och/eller goda exempel på hur ni arbetar med utresande deltagare efter mobilitetsperioden:

26. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen "Se till att de mobila studenterna får tillgodoräkna sig alla aktiviteter som anges i studieavtalet för examen, om de fullgjorts på ett tillfredsställande sätt"?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll	
Annat, nämligen	

27. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen "Ge inresande deltagare och deras sändande lärosäten betygsutdrag med fullständiga, korrekta och aktuella uppgifter om resultaten i slutet av mobilitetsperioden"?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Annat, nämligen	

28. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Stödja återintegreringen av deltagare och ge dem möjlighet att vid hemkomsten bygga vidare på sin erfarenhet till fördel för lärosätet och andra studenter”?

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

29. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Se till att personalens undervisnings- och fortbildningsverksamhet under mobilitetsperioden erkänns enligt ett mobilitetsavtal”

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

30. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande vid deltagande i europeiska och internationella samarbetsprojekt.

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Se till att samarbetet leder till hållbara och jämnt fördelade resultat för alla partner					
Ge relevant stöd till personal och studenter som deltar i denna verksamhet					
Ta tillvara projektresultaten på ett sätt som ger största möjliga effekt för enskilda deltagare och deltagande lärosäten och uppmuntra till ömsesidigt lärande i den vidare akademiska världen.					

31. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Se till att samarbetet leder till hållbara och jämt fördelade resultat för alla partner”

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

32. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Ge relevant stöd till personal och studenter som deltar i denna verksamhet.”

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

33. På vilket sätt har det varit svårt att förhålla sig till principen “Ta tillvara projektresultaten på ett sätt som ger största möjliga effekt för enskilda deltagare och deltagande lärosäten och uppmuntra till ömsesidigt lärande i den vidare akademiska världen.”

Principen har upplevts vara otydlig	
Principen har upplevts vara irrelevant	
Principen har upplevts vara resurskrävande	
Principen har upplevts ligga utanför lärosätets kontroll eller ansvarsområde	
Annat, nämligen	

34. Vänligen ange hur pass enkelt eller svårt det varit att förhålla sig till de ECHE-principer som rör lärosätets åtagande om synlighet

	Mycket svårt	Ganska svårt	Varken eller	Ganska enkelt	Mycket enkelt
Placera ECHE-dokumentet och den tillhörande Erasmuspolicyn väl synliga på lärosätets webbplats					
Konsekvent främja verksamhet som stöds av programmet och programresultaten					

35. Ytterligare kommentar lärosätet vill lämna till UHR angående arbetet med ECHE, eller om denna enkät

Bilaga 2: Ackrediterade lärosäten

Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Ersta Sköndal Bräcke högskola
Högskolan i Gävle
Göteborgs universitet
Chalmers tekniska högskola
Högskolan i Halmstad
Södertörns högskola
Jönköping University
Blekinge tekniska högskola
Karlstads universitet
Högskolan Kristianstad
Linköpings universitet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Malmö universitet
Mittuniversitetet
Akademi för ledarskap och teologi
Högskolan i Skövde
Stockholms universitet
Karolinska institutet
Kungliga Tekniska högskolan
Handelshögskolan i Stockholm
Konstfack
Kungliga Konsthögskolan
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
Stockholms musikpedagogiska institut
Röda Korsets Högskola
Gymnastik- och idrottshögskolan
Försvarshögskolan
Enskilda Högskolan Stockholm
Sophiahemmet Högskola
Stockholms konstnärliga högskola
Högskolan Väst
Umeå universitet
Uppsala universitet
Sveriges lantbruksuniversitet
Newmaninstitutet
Mälardalens högskola
Linnéuniversitetet
Örebro universitet

Bilaga 3: Erasmus Charter for Higher Education 2014–2020

ERASMUS CHARTER FOR HIGHER EDUCATION 2014-2020

The European Commission hereby awards this Charter to:

HIGHER EDUCATION INSTITUTION

The Institution undertakes to respect the following principles:

- + Respect in full the principles of non-discrimination set out in the Programme and ensure equal access and opportunities to mobile participants from all backgrounds.
- + Ensure full recognition for satisfactorily completed activities of study mobility and, where possible, traineeships in terms of credits awarded (ECTS or compatible system). Ensure the inclusion of satisfactorily completed study and / or traineeship mobility activities in the final record of student achievements (Diploma Supplement or equivalent).
- + Charge no fees, in the case of credit mobility, to incoming mobile students for tuition, registration, examinations or access to laboratory and library facilities.

The Institution further undertakes to:

- When Participating in Mobility Activities -

Before Mobility

- + Publish and regularly update the course catalogue on the website of the Institution well in advance of the mobility periods, so as to be transparent to all parties and allow mobile students to make well-informed choices about the courses they will follow.
- + Carry out mobility only within the framework of prior agreements between institutions. These agreements establish the respective roles and responsibilities of the different parties, as well as their commitment to shared quality criteria in the selection, preparation, reception and integration of mobile participants.
- + Ensure that outgoing mobile participants are well prepared for the mobility, including having attained the necessary level of linguistic proficiency.
- + Ensure that student and staff mobility for education or training purposes is based on a learning agreement for students and a mobility agreement for staff validated in advance between the home and host institutions or enterprises and the mobile participants.
- + Provide assistance related to obtaining visas, when required, for incoming and outgoing mobile participants.
- + Provide assistance related to obtaining insurance, when required, for incoming and outgoing mobile participants.
- + Provide guidance to incoming mobile participants in finding accommodation.

During Mobility

- + Ensure equal academic treatment and services for home students and staff and incoming mobile participants.
- + Integrate incoming mobile participants into the Institution's everyday life.
- + Have in place appropriate mentoring and support arrangements for mobile participants.
- + Provide appropriate linguistic support to incoming mobile participants.

After Mobility

- + Accept all activities indicated in the learning agreement as counting towards the degree, provided these have been satisfactorily completed by the mobile students.
- + Provide incoming mobile participants and their home institutions with transcripts containing a full, accurate and timely record of their achievements at the end of their mobility period.
- + Support the reintegration of mobile participants and give them the opportunity, upon return, to build on their experiences for the benefit of the Institution and their peers.
- + Ensure that staff are given recognition for their teaching and training activities undertaken during the mobility period, based on a mobility agreement.

- When Participating in European and International Cooperation Projects -

- + Ensure that cooperation leads to sustainable and balanced outcomes for all partners.
- + Provide relevant support to staff and students participating in these activities.
- + Exploit the results of the projects in a way that will maximise their impact on individuals and participating institutions and encourage peer learning with the wider academic community.

- For the Purposes of Visibility -

- + Display this Charter and the related Erasmus Policy Statement prominently on the Institution's website.
- + Promote consistently activities supported by the Programme, along with their results.

On behalf of the Institution, I recognise that implementation of the Charter will be monitored and that violation of any of the above principles and commitments may lead to its withdrawal by the European Commission.

-signed-

Prof. xxx
Legal representative
Erasmus Code

XXXX-1A-1-xxxx-1-xx-ERASMUS-EDHE

Utbildning, utbyte, utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en statlig myndighet med flera uppdrag inom utbildningsområdet. Myndigheten finns i Stockholm och i Visby.

UHR:s fem huvudsakliga ansvarsområden:

- Information inför högskolestudier, ansvar för högskoleprovet, ta fram regelverk och samordna antagningen till högskolan.
- Utveckla och förvalta IT-system och e-tjänster åt utbildningssektorn.
- Förmedla internationella utbyten och kompetensutveckling för hela utbildningskedjan.
- Bedöma utländska utbildningar.
- Främjande uppgifter och analyser av frågor inom UHR:s ansvarsområde.